

Endnu Dagen før Døden gjorde ham ordknapp, mindedes han, at en gammel Kone engang havde sagt til ham, at han havde et venligt Ansigt og skulde talte Gud derfor, thi det var en stor Naade, og han yttrede nu, hvor ofte han havde sandet, at den gamle Kone havde Ret. Men har han været lykkelig udstyret med et stort Pund af Underlighed og Livsglæde, saa har han ogsaa gennem Prøvelser og Kampe erhvervet Gaven til en Eiendom i sit Liv, hvorved han har kunnet virke saa velgjørende paa Andre. Den Færd, der var hans Væsen eiendommelig, den ubrudte Glæde over Tilværelsen, havde en dybere Grund end blot et Sind, der med Lethed forstaaer at affaste Byrden og gribe det Løbelige, hvor det tilbyder sig; den var sikkerlig begrundet i, at dette Sind var øvet i at kaste sin Sorg paa Gud og lade ham have Omhu for Livets Gang. Selv i det Afslut af hans Liv, da det gik haardest til for ham, var han dog bestandig den, der virkede oplivende og opmuntrende, støttende og styrkende paa sine Omgivelser og sin jevnlige Omgangskreds. Han har maattet stride med Næringsforger, trykkende huuslige Bedrøvelser, og det gennem en lang Række af Aar. Til sidst naaede han til en god Alderdom, det eneste ganske sorgfrie Afslut af hans Liv.

Egget Christopher Tryde er født den 8de Decbr. 1781 — og der fattedes saaledes kun nogle Uger i, at han vilde have fyldt sit 79de Aar. Hans Fader, Holger Tryde, var dengang Præst i Fensmark og Nielsø Menigheder i Sjælland, hvorfra han 1789 forflyttedes til Birkerød; hans Moder var Marie Margrethe f. Clausen. Som Dreng blev han Discipel i Borgerdybskolen i Kjøbenhavn. I denne Tid var det, at han, tinget i Kost hos en Familie, som boede paa nuværende Graabrødretorv, maatte søge Varme paa sit kolde Bærelse i sin Kævi, indtil Husets Piger vare gaaede tilfængs; da fik han Lov til at sætte sig ind i det Kammer, de havde forlagt, for at nyde godt af den Varme, som var bleven tilovers. I Foraaret 1799 blev han dimitteret til Universitetet og erholdt Udmærkelse til Examen Artium. Da han kom vandrende hjem til Birkerød efter Examen, mødte hans Fader ham et Stykke fra Præstegaarden, og da han hørte, hvor godt Sønnen havde bestaaet sin Examen, tog han sit Uhr op af Lommen og sagde: „Det skal Du have, min Søn“. Som Student og siden som Candidat (han afslørede 2den Examen med Udmærkelse og i Januar 1804 theologisk Embedsexamen med Laud.) maatte han søge sit Erhverv ved at informere, da han tillige efter Faderens Død 10de Decbr. 1800 maatte understøtte sin Moder, og staae sin yngre Broder Christian Frederik bi. I denne Tid havde han det yderst knapt. Han virkede som ansat Lærer i Christianis Institut, medens han med sin livlige Mand vedblev at studere videre. Paa denne Tid optraadte netop Steffens, og Tryde blev stærkt grebet af ham. Han har altid været let fængelig for hvad der var aandrigt og intelligent. Saa stærkt kunde han nu være optaget af Steffens, at han gjerne, naar han paa Veien til Christianis Institut havde et af sine sædvanlige smaa Møder med sin forlovede Christiane Dorthea Kongenslev (Datter af Prof. Laurids Laurberg Kongenslev og Helena f. Paludan i Sorø), som dengang var i senere afsøde Conf. Nothes Hus, Bennerst i Frederiksberg Allee, med største Ivrighed meddeelte sig til hende om hvad der opfyldte ham fra Steffens' Forelæsninger. Hans forlovede havde heldigvis Sands for saadanne Ting og blev ham siden en fortællende Hustru, en hjertelig Moder for sine Børn, en elskelig Vertinde, delende med sin Mand hans aandelige Interesser, indtil en sørgelig Sygdomstilstand tyngede og brøede hendes skjønne Sjæl. — Den 10de Juli 1807 blev han imidlertid kaldet til Sognepræst i sit Fødested Fensmark og Nielsø. Den Tid kom, da de Engelse truede Kjøbenhavn; efter Ordre maatte han skyndsomt forlade Hovedstaden, for at drage til sit Kald. Han gik da ud til Bennerst, tog sin forlovede under Armen og vandrede med hende til Frederiksberg Kirke, hvor de bleve viede samme Dag, de Engelse gjorde Landgang paa Sjælland. Hvad han satte Vo med, var neppe saa Meget, som en Haandværksvend nutilbogs begynder med.

Med Liv og Sjæl besorgede han nu sin præstelige Virksomhed, medens han vedblev at nære sin Tilhørsighed til Læsning. Raarene vare knappe, men Tryde bar sin bedste Rigdom i sit Indre, og forlagde ikke. I Aaret 1812 forflyttedes han til Slumf og Bavelse. Naar han i sine ældre Aar talede om sit tidligere Liv, var det, som om hans Erindring helst dvælede ved Livet i Slumf, skjøndt han her vistnok har haft sine strengeste Aar; her kæmpede han med Sygdom i Huset, og mistede en Datter paa 16 Aar, som længe havde været frøgelig; her led han under Pengesorandringens haarde Følger; skjøndt i bestandig trykkende Fortlegenhed var dog hans gjeffrie, hyggelige Præstegaard et Sted, hvor til Mange gjerne søgte hen, og hvor de altid mødte en hjertelig Modtagelse, en opmuntrende livfuld Omgang. Som Exempel paa, hvor nøie Alt maatte tages, er det fortalt, at naar han engang imellem gjorde en Rejse med sin Familie til Kjøbenhavn og holdt for Beddy Kro, blev der bragt to Kopper Kaffe ud, som deelede mellem dem, som vare paa Bognen. Til at tage ind i Huset og nyde et ordentligt Maaltid, var der ikke Raad. Under Alt dette holdt Tryde sig dog uden at lade sig kue; om end hans let fængelige Sind undertiden kunde bruse over, naar det gik strengt til, havde han snart igjen vundet sin sædvanlige Ligevægt. Foruden sin Datter, har Tryde senere mistet en Søn paa 19 Aar, hvis Død gif ham nær til Hjerter. Naar han endnu i sin Alderdom kom til at tale om denne Søns Tab, trak der en Beemødsfky over hans Ansigt, og han kunde faae Taarer i Øinene.

Efter 17 Aars Ophold i Slumf, blev han d. 20de Nov. 1829 befordret til Sognepræst i Raskov, samt Probst for Arts og Løve Herreder, men allerede d. 30de Decbr. f. A. kaldet til Sognepræst for Herlufmagle og Lybjerg, samt Probst for Lybjerg Herred, og 1830 tillige for Hammer Herred. Herfra blev han d. 12te Juni 1838 kaldet til Sognepræst ved Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn, Probst i Frue Prostii samt Stiftsprovst.

I Hovedstaden begynder et nyt, betydningsfuldt Afslut af hans Liv. Snart havde hans Kost kaldt en talrig Menighed om ham. Den levende Udtalelse af et høiligt, indre kristeligt Liv kunde ikke forfæle sin Virkning. Mange høstede nu godt af, hvad han havde samlet ind af aandeligt Liv i sine tidligere Aar under Livets Brydninger og sin stadige, daglige Omgang i Gud. Egentlige dybe Sjæle-Ansøgelser, bitter Spuds- og Voldsamp synes Tryde ikke at have gennemgaaet; indvortes har han været en stille Vært i Gud. Sin usvækkede, bestandigt levende Lyst til Læsning og Udvevling med Andre i aandelige Ting kunde han nu ret faae tilfredsstillet. Den Tid, der levnedes ham fra hans udfrakte Virksomhed, tilbragte han med Bøger eller i Samtale med Menneker, hos hvem han fandt lignende Interesser. Han søgte og fandt snart en Kreds, som blev hans hjæreste Omgang, udenfor hans Børn og andre nære Beslagte. Foruden ældre tidligere Venner sluttede han sig til nye, af hvis aandrige og banne Samtaler han søgte sig tiltrukket, og med hvilke han har levet mangen Vederkvægens Time, som han mindedes med Paasjønne. Der var netop paa den Tid, da han blev kaldet til Hovedstaden, kommet et nyt Sving i det videnskabelige, fornemmelig det theologiske og filosofiske Liv — og den let bevægelige Tryde var snart med deri af sin fulde Sjæl, saameget mere som han i Præstegaarden paa Landet stadigt havde fulgt med den inden- og udenlandske Literatur.

Talrige vare de, som gjerne kom til en Mand, hos hvem man altid fandt venlig Modtagelse og som man sjældent forlod uden at ledsages til Døren med et hjerteligt „Farvel, Gud velsigne Dem!“ Han levede et inderligt Samliv med sine Børn, indtil disse efterhaanden kom ud i Verden. Han efterlader sig en Søn, som er Præst i Hjuuge og Braab, og 3 Døtre, som alle ere gifte med Geistlige. I Sommeren 1839 udløstes hans Hustru fra den sørgelige Tilstand, hvori hendes sidste Leveaar henraandt; en anden huuslig Bedrøvelse havde Tryde endnu at bære, idet en Slægtning, han havde antaget sig som Pleiebatter i sit Hus, maatte fjernes, da hun blev sindssyg; aarligt har han besøgt hende paa den Helbredelses-Anstalt, hvor hun blev anbragt. Men dog begyndte der nu en mildere Tid for ham, der længe nok havde kjendt til at stride sig igjennem; og indenfor hans Husets Døre udfoldede sig et smukt Liv; men ingenstunde glemte han sin Fortid, og fornegtede ikke sig selv, nu da de bedre Dage kom for ham. Han mindedes bestandigt, hvad han selv havde prøvet som fattig Student; i hans Hus og ved hans Bord fandtes altid unge Mand, som i ham mødte en faderlig Ven og hjertelig Veileder. Med dem og Enhver, som besøgte ham, omgikkes han i den hjerteligste Jevnbed. Det var hans Lyst at indlade sig med dem i Samtale, der ofte gif til Ordslamp, og saa kunde den gamle Mand ret fryde sig; albrig blev han vred, om det gif nok saa varmt til. Engang forrige Vinter var en snever Kreds af gode Venner samlet hos ham. Ved Bordet opstod en varm Strid mellem de Tilstedeværende. Tryde, som allerede følte sig noget især naar det var Aften, deeltog kun lidet deri; men da Bordet blev hævet og Striden var endt, yttrede han: „Saaledes har jeg ogsaa engang kunnet være med!“ Som oftest var om Søndag Aften en større eller mindre Kreds samlet i hans hyggelige Hjem. Det var da hans Lyst at forelese nyligt udfomne Værker, og han nød dem ret, naar han saaledes kunde læse høit og klynke en Samtale til det Læste. Medens disse Læsetimer vare een af hans bedste Nydelser i Vintertiden, vare Reiser om Sommeren den Kilde, hvoraf han søgte Forfriskning til med forvævede Kræfter at arbejde i det ofte yderst besværlige Kald, han havde. Paa disse Udflugter satte han en særdeles Pris; han kunde glæde sig til dem som et Stolebarn til sin Ferie-Reise. Paa saa Undtagelser nær var det 3 til 4 Uger i Juli og August, at han saaledes begav sig ud i det Frie. Det gjaldt da hovedsageligen Besøg hos hans Børn, der engang nogle Aar igjennem alle vare bosatte i Jylland paa forskellige Steder. Til hans Hvile paa disse Reiser hørte naturligvis ogsaa „Bøger“. Han havde gjerne et eller flere Værker, som bleve gjemte til ret at skulle nydes i Ro, naar han saaledes var ude. Styret og opmuntret kom han tilbage, og saa hjære vare disse Ferie-Reiser ham, at han ikke opgav dem, selv da han begyndte kjendeligt at mærke „den gamle Mand.“ Endnu sidst afvige Sommer reiste han, men da han kom tilbage, erkærede han rigtig nok, at nu tog han ikke mere saaledes ud — og en anden længere Reise var ham jo bestemt.

Saaledes henraandt Aarene til Efteraaret 1857. Han søgte sig noget trøttet, agtede det for rettet at vige Pladsen for en yngre og kraftigere Mand, og, da det tilmed stod for hans Sjæl som det snuffeligste Gode, han endnu havde tilbage, om han nu i uforlystet Ro og i et tilbageruget Liv kunde samle sig paa at gaee herfra, naar Timen kom, gjorde han Alvor af sin Beslutning at nedlægge sit Embede samtidigt med Høitideligholdelsen af sit 50aarige Jubilæum som Præst. Efter Biskop Wynchers Død var Tryde bleven hans Majestæts Confessionarius. Denne Udnævnelse forundrede og overraskede ham; Ingen havde maaskee mindre end han selv tænkt

paa, at Valget vilde falde paa ham. Han tog imod Udnævnelsen, og denne Stilling agtede han at beholde, medens han søgte sin Entledigelse som Sognepræst. I Efteraaret 1857 sluttede han saaledes sin egentlige Væstegjæring, som han tro og nidhart havde suiddyrket i et halvt Aarhundrede. Ved denne Leilighed modtog han mange ufrømtede Vidnesbyrd om den Høiagtelse han nød, den Hengivenhed, hvormed hans Venner hængte ved ham, den Kjærlighed, hvori mange Hjerter vare knyttede til ham. Hans Majestæt hørte ham, der tidligere var Ridder af Db. og D. M., med Commandeurkorset; Universitetet udnævnte ham til Dr. theol., hans nærmeste Venner udbade sig Tilladelse til at lade hans Portræt udføre og ophænge i Frue Kirke — hvilket Billedet af Prof. Marstrand, her er gjengivet — paa forskellige andre Maader blev der vist ham, at der var en Menighed, som med inderlig Tak skjønnede paa hans Virksomhed.

Efter den Tid levede han et stille Liv. Han beboede en lille Leilighed i Stue-Station af Provsteboligen, hvor han ret fik sig indrettet efter sin albrig slukkede Lyst til Beskæftigelse med Bøger og literaire Arbejder; et Par Afhandlinger af ham haves fra denne Tid, ligesom han tidligere foruden en Deel Prædikener har udgivet flere mindre og større Arbejder; det sidste af betydeligere Omfang var optaget i „Nyt Theologisk Tidsskrift“, udgivet af Dr. C. E. Scharling og Dr. C. L. Engelstoft, 11 B. 1 Hefte, og er betitlet: „Om Midlerne Jesus Kristus og vort Forhold til ham, Et Forsøg i christologisk Retning.“

I de første tolvde Aar efter Nedtægelsen af Embedet, søgte han sig usigelig vel ved det Liv, det nu var forundt ham at nyde, saa ganske efter hans Smag og Lust. Han udtalte ofte sin Taknemmelighed mod Gud, fordi han var ført til saa god en Alderdom. Og denne Tak gjaldt hele hans Livs Førelse. Han tænkte albrig med noget Slags Bitterhed tilbage paa de trange Tider, men hyppigt udtalte han, hvor megen Grund han havde til at sige Gud Tak. Han var nu lettet for de Byrder, som hidtil bestandigt havde tyngt paa ham. Saaledes yttrede han det Aar, han beslattede at nedlægge sit Embede, at han nu for første Gang i sit Præsteliiv var uden Gjæld; saalange varede Eftervirkningen af de trange Aaringer. — Tryde nød i det Hele en god Sundhed, endog i sin fremrykkede Alder, men i Efteraaret 1859 var han Gen af de Faa, som her i Kjøbenhavn havde et Cholera-tilfælde. Mod Alles Forventning gif han det igjennem, men fra den Tid syntes han dog at klive kjendeligt svagere, og da han i dette Efteraar var vendt tilbage fra sin sædvanlige Sommerudflugt, begyndte hans Omgivelser og Venner med Beemod at give den Tanke Rum, at han neppe oplevede flere Vintre. Selv tænkte han det Samme og talte derom til fortrolige Venner. Han klagede over Svulmshed og Kort-aandedhed. Imidlertid kom Døden dog snarere og anderledes, end de fleste havde meent. Men om end Alle havde snuffet hans Død mere lig „en Hensynken i Gud“, som han selv tidt betegende Døden — end som den haarde Strid, den blev ham, saa var dog Gud ogsaa heri ham god, idet han skæmede ham for længere Afstædighedstid og Sygeleie. Søndagen den 18de Novbr. tog hans Befindende en kjendeligt afgjørende Vending. Det var aabenbart, ogsaa for ham selv, at Døden var nær. Men endnu Torsdag Formiddag stod han op af sin Seng, lod sig klæde paa og lede ind i sin Stue, hvor han satte sig med solbede Hænder (sandsynligvis for at holde sin vanlige Morgenbøn); kort efter maatte han tilfængs igjen og reiste sig saa ikke mere fra sit Leie. Hans sidste Strid var lang og haard; tydeligt hørtes han oftere at nævne sin Frelsers Navn — først Fredag Middag blev det mildt for ham, han laa stille hen og aandede svagt til henimod Aftenen, da han sov ind. Ved hans Leie stode hans yngste Datter, hans Søn og dennes Hustru — og da Sønnen bad den Bøn for sin Fader, som denne havde bedt ved sin gamle Moders Dødsleie: Gjør Du, o Gud! for Jesu Blod Min sidste Time blid og god — gjentog den Døende disse Ord halvt hørligt. Kl. 8 var af Dødsstrid tilende og han laa nu i Døden med sine ventlige Træk.

I Mandags den 26de om Aftenen Kl. 8 samledes en snever Kreds af hans nærmeste og et Par af Husets troe Venner om hans Kiste i Hjemmet; et Afstedbord blev bragt den Hensøvede, før han skulde bæres bort, og af dem, der havde været tilstede, blev han baaret til Helligste Kapel, hvor han skulde henføres til den større Afsteds-Høitid Torsdag den 29de. Paa denne Dag Kl. 11; samledes en talrig Kreds af alle Stænder i Helligste Kirke — Høitideligheden var smuk, men uden Bram; kun hans Ven og Efterfølger i Embedet, Stiftsprovst Paulli, talte ved Kisten og bragte ham den sidste Afstedshilsen fra de mange Hjerter, der slog varmt for den Hensøvede i denne Time. — Da den største Deel af Følget havde forlagt Kirken, traadte flere af hans yngre Venner til Kisten og bare den til Kapellet, hvorfra den skal føres ud til Slumf Kirkegaard, for at jordes der, hvor hans Moder, hans Hustru og hans tolvde Børn hvile. —

Hermed vare dette Livsbillede af den hjære Gamle givet. At en Mand som Tryde har haft sine store og smaa Skøbeligheder, behøver ikke at udtales. Han kunde, livfuld og bevægelig som han var, under tiden fare op og bledre lidt løs baade mundtligt og skriftligt, han sagde tidt sin Mening i Frimodighed, han kunde forløbe sig i godmodig Sver, — men det varede albrig længe og han var albrig bitter i sine Domme. — „Na hvad! det er jo ikke saa slemt“, sagde han hyppigt om Andre, hvor der blev sædlet en